

**LEFAPHA LA THUTO LA GAUTENG
DITLHATLHOBO TSA MAKGAOLAKGANG**

**SETSWANA PUO YA NTLHA
SEEMOGARE
(Pampiri ya Boraro)**

POSSIBLE ANSWERS OCT / NOV 2006

MAELE A GO TSHWAYALE GO ABA MADUO

KAROLO YA A

POTSO 1

1.1 Tlhamo : boleele jwa tsebe le halofo: Maduo 30

- (a) Diteng
Dikakanyo mo tlhamong e nne tse di maleba, tse di gogelang mmadi e bile gone le kwelano ya ditiragalo.

Kabo ya maduo

Dikakanyo tse di maleba, boitlhamedi	Dikakanyo tse di kgatlhisang, maleba	Dikakanyo tse di magareng	Dikakanyo tse di sa kgatliseng
9-10	6-8	3-5	0-2
Kagego			
5	4	3	1-2
Puo le setaele			
9-10	6-8	3-5	0-2 1-2
Matshwao a puiso			
5	4	3	1-2

KAROLO YA B

POTSO 2

Dikwalwana

2.1 **Lekwalo la botsalano gongwe la semmuso(15)**

Lekwalo lotlhe go akaretsa aterese,mmele le bokhutlo e nne tsebe fela

Kabo ya maduo

- | | | |
|-----|--|-----|
| (a) | Diteng
Dintlha tsa diteng tsa lekwalo di kgatlise,di supe boithamelolo. | (7) |
| (b) | Kagego | (5) |
| | Aterese | (2) |
| | Setlhogo sa lekwalo | (1) |
| | Mmele | (1) |
| | Bokhutlo | (1) |
| (c) | Puo le setaele | (3) |

KGOTSA

2.2 **PEGELO (15)**

- | | | |
|-----|------------------------------------|-----|
| (a) | Kabo ya maduo | |
| | Setlhogo sa pegelo | (1) |
| | Tshosobanyo ya pegelo yotlhe | (1) |
| | Diteng tse di maleba | (1) |
| | Lebaka la go kwala pegelo | (1) |
| | Tlhagiso ya diphitlhelelo | (1) |
| | Tshekotsheko ya diphitlhelelo | (1) |
| | Ditshwetso | (1) |
| | Netefatso | (1) |
| (b) | Puo le setaele(4) | |
| | Tiriso e e nepagetseng ya pou | (3) |
| | Puo e e sa tlhapang | (2) |
| | Puo e e bokoa | (1) |
| | Matshwao a puiso(3) | |
| | Tiriso e e nepagetseng ya matshwao | (3) |
| | Tiriso e e magareng ya pou | (2) |
| | Tiriso e e bokoa | (1) |

POTSO 3**3.1 Fekese (15)**

Popego e e nepagetseng	(5)
Go ikamanya le setlhogo	(5)
Puo le setaele	(3)
Matshwao a puiso	(2)

3.2 Phasalatso (15)

Popego e e nepagetseng	(5)
Segalo se se nepagetseng	(5)
Puo le setaelo	(3)
Matshwao a puiso	(2)

KAROLO YA C**POTSO 4**

4.1.1 Mmantšwa	(1)
4.1.2 E ne e le mosadi wa moitshodi, a se na baabo le fa e le katsana	(2)
4.1.3 Ngwana yo o ne a nna a momile molomo, a sa bue	(2)
4.1.4 O ne a ile go ikopela le gona go etela ditsala.	(2)
4.1.5 O ne a tsamaya mo tseleng a ntse a opela	(2)
4.1.6 Kwa kgosing	(1)
4.1.7 Kgosi e ne ya epa pitso ya batsofe le digole. E ne ya ntsha taelo ya gore mophato o gotse molelo o o sa fetweng ke wa setlhabelo sa phiso. Bananyana botlhe ba ne ba laelwa gore ba tlole molelo oo. Mongwe le mongwe yo o neng a na le seabe mo polaong ya ngwana o ne a tla wela mo molelong,	(4)
4.1.8 Tuelo ya bolelo ke loso	(2)
4.1.9 Go natefisa naane Go dira gore bana ba tsee karolo Go ruta dipina tsa setso Go re naane e se le balege (Tse pedi fela)	2x2=(4) [20]

KGOTSA

- 4.2 Thitokgang ya naane e ke bothale. Re bona fa pela a le letshwenyo. O ne a bogisa phokojwe le senonori. Tsatsi lengwe senonori le phokojwe ba loga leano la go ka tshwara pela. Pela o ne a dira mogotlha o mošwa, a tsaya mmotu o o bongapa a bopa setshwano sa phologotswana o ka re ya tota. A kumola maboa a senonori a a tlhomela mo mokwateng wa phologotswana e. Ba ne ba tsaya phologotswana ba e baya ka fa tlase ga setlhare mme bona ba iphitlha fa setlhatshaneng se se gaufi le tsela. Pela o ne a bona ngwana wa bongapa. A leka go mo buisa mme a se atlege ka ngwana a sa mo fetola. Ka go tenega ,pela a bona go le botoka go tlhosea ngwana ka matswele mme a ngaparela. A leka go raga ,maoto le ona a ngaparela. A thula ka tlhogo mme le yona ya ngaparela. Phokojwe le senonori ba keketega ka ditshego fa ba bona pela a tsielegile ke matlhale a gagwe. Ba tswa fa ba neng ba iphitlhileng gona,ba itumetse ka ntlha ya fa ba atlegile go tshwara pela. Phokojwe le senonori ba ikaelela go besa pela. E rile pela a lemoga gore o mo tsietsing, a loga leano ka maano a sa site. O ne a ikopela go se besiwe. Pela o ne a ikopela go latlhelwa mo setlhareng se se mebitlwa ka a ne a itse fa a tla bo a tšhwemogile. Ba dumalana le pela. A latlhelwa mme a somoga jalo. Ka jalo matlhale a ga pela a mo tshedisa ka ntlha ya fa phokojwe le senonori ba ne ba sa lemoge gore pela o tsaletswe mo mebitiweng. Pela a nna mo boitumelong. (20)

POTSO 5

- 5.1.1 Monnamogolo Matlapeng (1)
- 5.1.2 Tholo le Tsholo (2)
- 5.1.3 Tholo - Morutabana (1)
Tsholo - Ngaka (1)
- 5.1.4 Bana (2)
- 5.1.5 Seyantlo (2)
- 5.1.6 O ne a batla gore Tholo e nne ena a yang go tlhokomela lelapa la ga Mofeti, a godise bana gore dithata tsa BooraMatlapeng di se ka tsa jewa ke batho ba kwa ntle. (2)
- 5.1.7 O ne a tlhakana tlhogo a sa itse gore a dire eng/o ne a sa dumelane le kgang ya go tsewa ke Tholo. (2)
- 5.1.8 Pekwa. (1)
- 5.1.9 -A re o tla duela rente (2)
-A re ba ananye Chev ka koloi e kgolwane (2)
- 5.1.10 Datsun E20 (1)
- 5.1.11 Dikete di le nne (1)
- [20]

KGOTSA

- Tselane ke mosadi wa lelapa mme o palelwa ke go bofa pelo e le ya gagwe.
- O tsene mo nyalong e e boitshepo le Moatlhodi oo rraKeitsile mme le fa go ntse jalo o dumela go ratana le Mathulwe mo sephiring.
- O sa le a ratana le Mathulwe kwa sekolong se segolwane mme ka ntlha ya go tshaba bofetwa a pataganya makau a mabedi e bong Mathulwe le Moatlhodi.
- O ba patagantse jalo, a ba keta jaaka diketo go fithela ena le Moatlhodi ba golagangwa ka kgole ya lonyalo.
- Fa batho ba sa bolo go nna ba kgotlhana fa Mathulwe a feta gone batho ba rata dikgang tsa batho, Tlhagale a ba a loma Mathulwe tsebe ka ga lenyalo la ga Tselane le Moatlhodi le le ne le gatisitswe mo lokwalodikgannyeng.
- Mathulwe a ya kwa go Tselane gone a batla go itse gore go tlile jang gore a tsene mo lenyalong le Moatlhodi.
- Tselane o mo itsise gore o dirile se ka ntlha ya go tshaba bofetwa gone Mathulwe a ne a sa mo tiise mooko.
- Mathulwe o tshalosa fa a sa mo tiisa mooko gone a ne a bona go sa tlhokege gone la bona lerato e le la maikutlo.
- Tselane o tshalosetsa Mathulwe gore pelo ya gagwe e mo go Mathulwe fa Moatlhodi ene e le palamonwana mme fa a dumela ba ka ratana mo sephiring/kwa ntle ga go tsosa mokgwasa.
- Seno ke go tlhoka maikarabelo le botshepegi jwa mosadi wa lelapa.
- Kgang e, Mathulwe o a e itumelela gone e le se a ntseng a se batla, e leng go ipusolosetsa gone a senyegetswe fa Tselane a ntse a le kwa Unibesiting ya Bokone.
- Ba tswelitse jalo ba ntse ba ngotlile mokgwasa mme mo letlhakoreng le lengwe Moatlhodi a lopile gore ba iketle ka ngwana gone a batla go tlhatlhaganya mabanta.
- Ditlamorago tsa go ikutswa ga Tselane le Moatlhodi e nnile go ima ga gagwe.
- Fa a se na go ima o itsise Mathulwe ka ga se mme ena o kaya fa e le se a ntseng a se batla.
- Tselane o ya go batla thuso kwa mosading wa Khalambazo.
- Mosadi wa Khalambazo o mo neela motswako gore a ye go o dirisa kwa gae.
- Fa a fitlha kwa gae Tselane o bolelela Moatlhodi gore o imile.
- Moatlhodi o mo tlhaba ka lemao la go ntsha mpa.
- Tselane a nwa motswako wa mosadi wa Khalambazo
- Lemao le motswako wa setso di tlhakatlhakanya Tselane.
- Tselane o tlhokofala kwa bookelong.

MADUO A KAROLO YA C: [20]

PALOGOTLHE: 80